

És més amunt de la *Font d'Eixequés*, a 2 llegües de Sant Tomàs, en el camí dels famosos estanys (P Vidal, *Guie des Pyr. Or.*, 3). Vall amarada d'aigües; doncs sorot. TRIMP- (o cf. fr. *trempe?*). 2) Vall de *Trempat*, te. de Móra d'Ebre (xiv, 103.9), altra vall aigualosa, com que és ben prop de Lledó, on hem vist aquell *Trems* de la carta de 1200 (supra) sospitem que estigui, novament, per un *Tremps* amb -s canviada en -at, desinència dels plurals aràbics.

Teniem, doncs, allí, una etimologia indoeuropea,¹⁰ sorotàptica, seriosa i ben fundada. Que anomenaré (A). Li hem trobat ja bons fonaments, però com que ens plauria de reforçar-la més encara, trobant-li coincidència amb noms de l'Antiguitat, no vaig deixar de cercar-ne lluny o a prop; per bé que sobretot si és¹⁵ lluny, es corri més risc de mera coincidència fonètica.

A la recerca d'això topeu amb un petit feix de NLL antics a Anatòlia: *Tymbria*, riu entre Frígia i Bitínia, segons Titus Livi, i en variant *Τέμβριος*, en el geògraf Orpheus. Origen incert, perquè Plini li dona la forma²⁰ *Tembrogius*, nom per cert de consonància cèltica (cf. cèlt. *brogo*- 'marge, límit'), i hi ha al costat un altre riu dit *Gallus*. ¿Seria, doncs, un nom portat pels Gàlates?, car la *Galàcia* no era lluny d'allà (veg. el mapa de l'ed. de l'*Anàbasi* per Vollebregt, Leiden, 1951).²⁵ Indici d'un nexa amb l'indoeuropeisme del nom *Tremp?*

Xenofont posa la ciutat de *Θύμβριον* no lluny d'aquest riu; i diu que en conten l'arcaica faula del rei Midas emborratxant-hi el Sàtir (*Anab.* II, § 2,13), tam-³⁰ bé en Estrabó (xi, § 1,10 i iv, 10). Val a dir que això ja indica un nom arrelat a Frígia des d'antic. I molt més antic seria encara, perquè en deu ser derivat, el nom del riu *Θύμβραρα*, vora de Sardes, molt esmentat en les operacions de Cirus el Gran, que acabaren³⁵ cap a l'a. 550 a. J.C., amb la batalla d'aquest nom que destruí l'imperi de Cresos, i creà el vast imperi Persa (*Cyropaedia* vi, 2; vii, 1). Impossible, doncs, pensar en un nom dels Gàlates, que no arribaren a l'Àsia fins cap a 278 a. J.C. Ho temptejava també per⁴⁰ si li podíem trobar un nexa amb l'indoirani *tr̥mpati/ trampt̥ha* que relacionàvem amb *Tremp*. Però tampoc hi hauria terreny ferm, car la Frígia és lluny de l'àrea pròpia de l'irani: els perses allí foren uns invasors. I és que la consonància d'un *t-m-* + lab. + *r*, per si sola, no basta per induir raonablement un parentiu. Doncs no podem fer tampoc gaire cas de *Θύμβρος*, riu o canal prop de Siracusa (Teòcrit, ed. G. Budé I, 118).

Però sí, quan veiem una altra pista, més al Nordoest,⁵⁰ més cap a terres d'antiga relació amb les nostres. TRUMPLIA important NL en inscrs., una d'elles del temps d'August, trobada a la Mèsia Inferior (cap a Croàcia, doncs): Holder. I més a prop, els TRUMPILINI, poble citat repetidament per Plini, i en la *Tabula*⁵⁵ de Peutinger, en el Vènet (*Euganeum*) amb var. *trumpilini* en mss. de Plini; també en 3 inscripcions de Brescia de temps d'August; allí altres fonts situen un lloc *Trumpli*, que hom identifica amb l'actual *Val Trompia*.

No sols la semblança d'aquest nom amb els nostres *Trimplo* i *trempolins* és colpidora, perquè ens hem d'adherir al judici de lígur que fa d'això Arbois de Jubailville, i d'altra banda s'està d'acord que els lígurs foren indoeuropeïtzats pels sorotaptes que baixaven de la zona pre-alpina; recordem que si Pokorny els lligava sobretot amb el vèneto-illiri, els treballs de Lejeune sobre el lepòntic de la Val Leventina mostren un dialecte diferent del cèltic: més o menys el que anomenem sorotàptic. Recordem en fi el que ací hem trobat sobre *Manresa* (art. supra) i el *Mendrisiotto*. En això, doncs estem en terreny ferm: els sons, l'àrea i l'Etnologia, tot encoratja a sentir-hi un lligam.

Però en realitat això condueix a una etim. (B). Així com el nom de *Salàs* ve dels SALASSI —que han resultat ser un poble lígur-sorotàptic—, també podem admetre que la clau del nostre estigui en una proliferació d'aqueixos TRÜMPILINI, d'on *trempolins*, intercanviant les vocals (*-e- > -e-o-*). Serien els *Trempolins* els pares de *Tremp* i no viceversa? Suposariem que el nom de la vila es crearia més tard, improvisant-ne un pseudo-primitiu, amb un escurçament en forma hesitant: adés en *Trimpolo/Trimplo*, adés majorment en *Trempo*. Per això també la forma vaga de la documentació més antiga «ad *Trimplo*»: com si diguéssim 'per allà on hi ha els *Trempolins* hi haurà l'església de Sta. Maria, que se'n dirà *Tremp*'; i fins i tot en el doc. de 1079, només es parla d'un «loco vocitato *Tremp*».

La via etimològica (A) i la (B) coincideixen en l'essencial: no indoeuropeu portat pels sorotaptes que havien fet escala primer en terra veneto-lígur. I difereixen quasi només en el detall morfològic. Perquè al capdavant també el nom dels *Trumplini* i *Trumplia* de l'alta Itàlia poden venir de l'arrel *tr̥mp-*: països ubèrrims i ben saturats l'un i l'altre. Si *trempoli* és més antic que el nom de la població o al contrari deixem-ne la decisió al futur. També pot ser que uns sorotaptes fessin la forma *Tremp* directament des de l'arrel *tr̥mp-*, i havent-s'hi establert al costat uns *Tumpilini*, d'on *trimplo* i *trempoli*, les dues creacions se sumarien.

La bibliografia sobre el nom, que val la pena, es redueix quasi al llibre de Miquel Lledós «Historia de la antigua villa hoy ciudad de Tremp», 595 pp., Bna. 1917. Abans, Frco. Grima, *Libro del Capit. de la Colegiata de N. S. de Vall de Flors* (amb les naturals i acostumades faules devotes). Grima ja rebutjava una que relacionava el nom amb el dels *templers*. Lledós suggereix que vingui de la fabricació d'eines de tall, o... del bon tremp d'ànima de la gent d'allí. Recordem que la *i* de 839 i la *è* oberta ja descarten materialment tota relació amb *templer* o amb *trempar* i *temperar*.

¹ Quasi és inútil afegir que no *ē*, car almenys una *ē* llarga estaria en contradicció amb aquesta posició (nasal + *ʀ*) en quasi tot sistema lingüístic, no sols el llatí. —² Ara només trobo *Tempul*, caserío del mun. de Jerez. Error, els 40 k.? (ho deixem a